

Häädetkeidas-nimen etymologiaa

1 Johdanto

Karvian ja Parkanon kuntien rajamaastossa sijaitsee *Häädetkeidas*-niminen laaja suoalue. Se on jonkin verran tunnettu valtakunnallisestikin, ainakin luontoharrastajien keskuudessa, koska se on huomattava luonnonpuisto ja kuuluu Natura 2000 -kohteisiin. Se on perustettu vuonna 1956 ja on laajuudeltaan noin 506 hehtaaria. Ympäristöineen se muodostaa arvokkaan keidas- ja rämesoiden sekä luonnonmetsien kokonaisuuden, jonka kasvillisuus ja linnusto on runsasta. Siellä tavataan esimerkiksi alueellisesti harvinainen kaarlenvaltikka (*Pedicularis sceptrum-carolinum*). Alueella on myös yksi muinaisjäänös, kehämäinen kivilatomus. (Ymparisto.fi. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu; ks. myös Paasio 1935: 3–5.)

Häädetkeitaan lisäksi samaan *Häädet*-alkuisten paikannimien rypääseen kuuluu kolme nimeä: *Häädetkeitaan* eteläpuolella sijaitsee *Häädetjärvi*, joka on noin kaksi kilometriä pitkä ja leveimmältä kohdaltaan noin 300 metriä leveä järvi, joka kuuluu Kokemäenjoen vesistön Kyrösjärven reitin latvavesiin. Järven rannalla on samanniminen talo, ja *Häädetjärvi* on esiintynyt myös sukunimenä, mutta Väestörekisterikeskuksen mukaan nimellä ei nykyään ole enää kantajia. Nimiarkiston tietojen mukaan (NA) *Häädetkeitaan* toinen nimi on *Häädetmaa*. *Häädetkeitaan* lounaiskulmalla sijaitsee vielä *Häädetkangas*. (Ks. karttaa 1 seur. sivulla.)

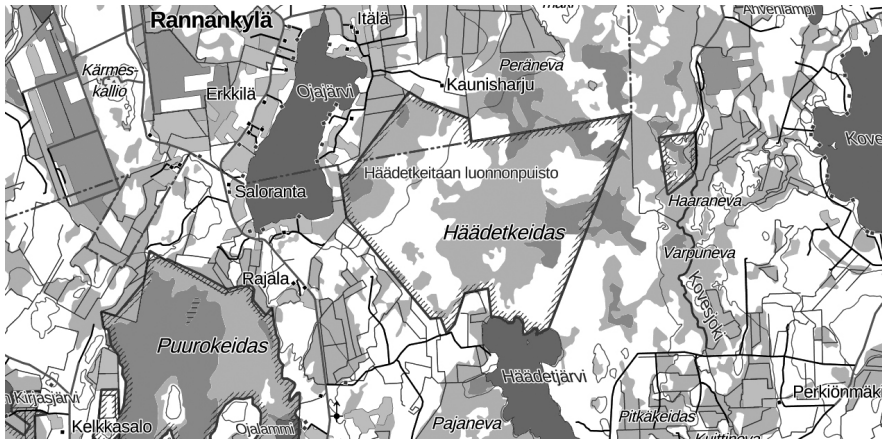
Häädet-nimien ryväs on uniikki; muualla kielialueellamme *häädet*-alkuisia

nimiä ei esiinny. Erikoisen *häädet*-määriteosa on Suomalaisessa paikannimikirjassa yhdistetty *häätää*-verbiin (SPK s.v. *Häädetkeidas*), mutta tässä esitän vaihtoehtoisen tulkinnan. Keskityn tässä lyhyessä havaintoartikkelissa tarkastelemaan erikoisen *Häädetkeidas*-nimen määrite- ja perusosan etymologiaa sekä asemaa paikannimistöössämme.

2 *Häädet*-määriteosan etymologiaa

Häädet-määriteosan vanhin tunnettu asu on *heelet*. Virtaranta mainitsee länsiyläsatakuntalaisten murteiden äännehistoriassaan asun *Heeletjärvi*, ja hän yhdistää sen hämäläismurteiden *t* : *l* -astevaihtelun (ks. esim. Kallio 2013) tapauksiin (*häälet* : *hääte*) ja kertoo, että tässä paikannimessä vanha hämäläinen *l* on säilynyt *t:n* heikon asteen vastineena aina, vaikka seudun asujaimet muutoin ovat jo siirtymässä *t* : *r* -astevaihtelun käyttäjiksi (Virtaranta 1946: 99). *Heelet*-asussa näkyy myös se yläsatakuntalaismurteiden muutos, jossa pitkät *aa*- ja *ää*-vokaalit ovat ummistuneet *ää*:ksi ja *εε*:ksi (Virtaranta 1957: 519–520). Loppu-*t* selittyy siten, että yläsatakuntalaismurteiden pohjoisosissa **ek*-loppuiset verbaalinominit ovat edustuneet **et*-loppuisina, esim. *veh^ljet*, *kastet*, *mainet* (Virtaranta 1946: 356–357). Nimen etymologiaan Virtaranta ei ota kantaa.

Suomalaisessa paikannimikirjassa määriteosan *häädet* kerrotaan olevan tuntematon, mutta sen arvellaan mahdollisesti liittyvän eräkautiseen peuranpyyntiin ja olevan *häätää*-verbin johdos. Peuroihin viittaa tämän mukaan

Kartta 1.
Häädetkeitaan suoalue ja luonnonpuisto ympäristöineen.

myös Häädetjärvässä oleva *Peurakariniemi*. (SPK s.v. *Häädetkeidas*.) Nimenantoperusteena tämä kyllä onkin looginen, koska peuranpyynti on puheena olevilla Suomenselän alueilla ollut tärkeässä roolissa eräkaudella, ja Ylä-Satakunnassa peuranpyyntiä on harjoitettu vielä 1700-luvulla (ks. esim. Talve 1990: 83). Lähistöllä on lisäksi kaksikin suota, joiden nimi on *Peurakeidas*. Samaan yhteyteen kuuluvat monet lähellä sijaitsevat *hangas*-alkuiset paikannimet, esimerkiksi Parkanon *Hangasneva* ja *Hangaslampi*. Sanan *hangas* merkitys on etenkin peuranpyynnissä käytetty pyydys, johon kuului hyvin pitkä johdeaita ja sen aukoissa olevat ansat; tämän pyydyksen johdeaita' (SMS s.v. *hangas*; Talve 1990: 84). *Hangas*-nimiä tavataan toisaalta hyvin laajasti koko Suomen alueella.

Kielellisesti *häätää*-verbiin liittyvä selitys kohtaa ongelmia. *Hääd(e)t* on tuntematon johdos, eikä luontonomistössämme ole muutoinkaan esimerkkejä, joissa määriteosa olisi jokin *häätää*-verbin nominaalinen johdos. *Häätö*-johdoksen sisältäviä talonnimiä sen sijaan on neljä, esimerkiksi *Häätölä* (Nivala) (NA). *Häädet*-määriteosan etymologian selvittelyssä kannattaakin lähteä liikkeelle sen van-

himmasta tunnetusta murremuodosta *häälet* ~ *heelet* ja karttanimien kriittisestä tulkinnasta.

Isonjaon kartassa vuonna 1838 esiintyy nimi *Härä Iervi*, ja Parkanon pitäjäkartassa vuonna 1936 on *Hääräjärvi* (SPK s.v. *Häädetkeidas*). Vanhempaa esiintymää täytynee pitää murretta tuntemattoman kirjurin virheenä, koska se poikkeaa niin paljon vanhimmasta tunnetusta murremuodosta *Hääletjärvi* ~ *Heeletjärvi*. Lähes sata vuotta nuorempi pitäjänkartan *Hääräjärvi* varmaankin pohjautuu tähän ja on vain ortografialtaan modernistettu. Voisi tietysti ajatella, että kirjoitusasu *Härä Iervi* heijastelisi muutosta $l > r$, ja alueen murteessa olisi vähitellen oltu siirtymässä astevaihtelutyypistä *häälet* : *hääteen* tyyppiin *hääret* : *hääteen*. Virtaranan (1946: 109) mukaan kuitenkin alueen murteessa on 1800-luvun puolivälissä vallinnut vielä $t : l$ -vaihtelu. Näin varhainen r -ääntämys olisi siis hyvin epätodennäköinen. Toisaalta Kettusen murrekartassaan (1940: kartta 65) $t:n$ heikon asteen vastineeksi on Parkanon ja Karvian rajaseudulle merkitty l, r ja myös heikko- tai yksitäräinen $ö$.

Erikoisten *Härä Iervi* ja *Hääräjärvi* -asujen määriteosan pitämistä kirjurin-

etymologiana tukee lisäksi se, että jo vuonna 1927 alueella suotutkimusta tehnyt Paasio (1935: 1) käyttää nimeä *Häädetkeidas*. Vuonna 1927 Maanmittaushallituksen toimittamassa Suomen kartassa (osakartta nro 15) esiintyy nimi *Häädenjärvi*. Nimi on selitettävissä siten, että *Häätjärvi* on voitu ääntää myös *Hääljärvi*, jolloin määräteosan lopun *t* on assimiloitunut perusosan alkukonsonantin kanssa. Koska samanlainen assimilatio koskee suomessa usein myös loppu-*n*:ää, on kirjuri tulkinnut määräteosan kuuluvan *hääden*. Maanmittauslaitoksen perus- ja topografisia karttoja alueelta on vuodesta 1959 lähtien. Niissä esiintyy aina määräteosa *häädet*. (Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat -palvelu.)

Koska *häätää*-verbiin perustuva etymologia on esitettyjen seikkojen valossa ongelmallinen ja koska *häärä*-määriteosaa olen päättänyt pitämään kartturin virheenä, olen ajatellut, että ehkä vanhin tunnettu murremuoto *häälet* ei kuuluukaan *t : l*-astevaihtelun piiriin. Ehkä kyse ei siis ehkä olekaan suhteesta *häälet : hääteen*, eikä sanassa ole astevaihtelua lainkaan, vaan sana kuuluu *häälet : hääleen*. Seuraavaksi oli siis etsittävä, löytyisikö tällaista murreseanaa ja sosisiko sen merkitys puheena olevan suoalueen ja järven nimeämisperusteeksi. Suomen murteiden sanakirjasta löytyykin hakusana *hääle* tai *häälle*, joka tarkoittaa 'ohutta pilveä, utua ja usvaa' (SMS s.v. *hääle*, *häälle*). Levikki rajoittuu yläsatakuntalaismurteisiin ja niiden välittömään naapuruuuteen. Sana on tallennettu Hämeenkyröstä, Jämijärveltä, Mouhijärveltä, Pomarkusta, Teiskosta ja Viljakkalasta, esimerkiksi *Ihan tommosta heelletä on taivaar rannalla ku on niin kuuma* (Jämijärvi); *Tulee sare ko pilven hääle maannuttaa* ('vetää pilveen') *taivaan rantaa* (Mouhijärvi); *Pilven häälettä* (Pomarkku).

Hääle tai *häälle* on siis tunnettu juuri sillä murrealueella, missä *Häädet*-nimet ovat. Sen merkitys tuntuu myös sopivan

hyvin kyseiseen alueeseen, sekä suohon että järveen. Saattaahan rypään primaariniemi olla myös *Häädetjärvi*. Soiset alueet uhoavat usein sään lämmitessä usvaa. Nyt kyseessä on vielä tavallistakin vetisempi ja silmäkkeisempi suo, jossa kylmyys säilyy keväisin pitkään. *Häädetkeidas* olisi siis tämän selityksen mukaan 'usvasuo' tai 'utusuo'. Selitystä tukee se, että vesistön tai suon nimeämisperusteena usvaisuus tai utuisuus on nimistössämme melko yleistä. Nimisampo-palvelusta löytyy sekä Digitaalisesta Niemiarkistosta että Maanmittauslaitoksen Paikannimirekisteristä (PNR) peräisin olevia seuraavanlaisia esimerkkejä: *Utulahti* (NA, Ilomantsi), *Utura*, (NA, painanne Kuusamossa), *Utusaari* (NA, suo-saari Multialla), *Utusuo* (PNR, Pylkönmäki), *Utlähde* (NA, Pälkäne); *Sumukka* (NA, lampi Lieksassa), *Sumuoja* (NA, Pudasjärvi), *Sumusuo* (PNR, Pudasjärvi). *Häädet*-määriteosa on siis edellä esitetyssä valossa kirjurinetyologia, jossa outo *häälet* on tajuttu murteessa esiintyvän *t : l*-astevaihtelun heikon asteen tapaukseksi (*häälet : hääteen*).

Tulkinta *hääle : hääleen* selittää myös sen, miksi Virtarannan äännehistorian kirjoittamisen aikaan esiintyi aina asu *häälet* tai *heelet*, vaikka murteessa muutoin jo oli vallalla astevaihtelu *t : r*. Nykymurteessa on kuitenkin pitkään ollut käytössä asu *hääret* tai *heeret*. NA:n kokoelmien vuoden 1970 tietojen mukaan *Häädetkeitaan*, *Häädetmaan* ja *Häädetjärven* määräteosien murteellinen asu on *heeret*. Tämä puolestaan saattaa olla jo noin 100 vuotta virallisessa käytössä olleen *häädet*-asun hyperdialektismi, uudelleen murteistus. Tämä olisi looginen kehitys, koska alueen nykymurteessa uudet ja tuntemattomat *d*:lliset tapaukset, niin nimet kuin vieras- ja uudissanatkin, korvataan *r*:llä, esimerkiksi *Preere* (Wrede), *karetin* (kadetin), *moperi*, *taire*, *Yhrysvallat* (Mantila 1987: 73–74, 78–79). Olisi siis tapahtunut seuraavanlainen kehityskulku:

häälet > kirjurinetymologisesti *häädet*
> hyperdialektisesti *hääret*.

Kirjurinetymologista tulkintaa puoltaa sekin, että Häädetkeitaan viereisen kylän nimi *Laholuoma* (alun perin *Lahoonluoma*, vrt. *lahko* : *lahoon*, ks. Nissilä 1971: 424) on myös kirjurinetymologia, ehkä saman henkilön tekemä. Toisaalta on mahdollista, että on jo alun alkaenkin tapahtunut kansanetymologinen virhetulkinta, jolloin harvinaiseksi käyneen *häälet*-asun *l* on tulkittu *t*:n heikon asteen vastineeksi ja se on analogisesti muuttunut asuun *hääret*. Tästä saataisi kertoa se, että NA:n (1970) tiedon mukaan Häädetjärven taloa olisi kutsuttu *Hääteeksi*: ”*Heeteeks vallan sanottiin tätä Heeretjärven taloo*”. Selvää on, että 1900-luvun kuluessa asut *häälet*, *hääret* ja *häädet* ovat kaikki esiintyneet samaan aikaan. Näin kansanetymologiset, kirjurinetymologiset, yleiskielistetyt ja hyperdialektiset asut ovat kaikki voineet vaikuttaa toisiinsa.

3 Suonnimistä, joiden perusosana on *keidas*

Toisin kuin *Häädetkeidas*-nimen määriteosa, perusosa *keidas* on etymologialtaan selvä ja hyvin tutkittu. Se on kantaskandinavaaninen laina (< **skaidi*), jolla on murteissa paljon merkityksiä. Se voi tarkoittaa ’aukeaa puutonta suota, suossa olevaa korkeampaa kohtaa; rahkamätästä; suosaarekettä, särkkää; taivalta ja kannasta’. (SSA ja SMS s.v. *keidas*.) Yleiskielessä esiintyvä *keidas* merkityksessä ’aavikon keskellä oleva rehevä ja kostea alue’ on tullut kirjakieleen 1800-luvun lopussa, kun Aleksanteri Rahkonen otti sen käyttöön suomentamassaan maantieteen oppikirjassa. Kansanomaisen käytön kanssa tällä ei ollut paljonkaan tekemistä. (Itkonen 1962: 46–49.)

Paikannimistöissä suonnimet, joiden perusosa on *keidas*, rajoittuvat hyvin

tarkkarajaisesti Ylä-Satakuntaan ja eteläisimmälle Etelä-Pohjanmaalle (Itkonen 1962: 35), erityisesti Honkajoelle ja Isojoelle. *Keidas*-nimien joukossa *Häädetkeidas* on läpinäkymättömyydessään poikkeus. Nimeämisperuste on muissa *keidas*-nimissä yleensä selvä ja perustuu paikan omistukseen (*Eevankeidas*, *Hannankeidas*, *Huidankeidas*, *Töllintaatankeidas*), paikan luonteeseen (*Mustakeidas*, *Pitkäkeidas*, *Puurokeidas*) tai johonkin paikalla esiintyvään (*Hirvikeidas*, *Honkakeidas*, *Matokeidas*). Paikan luonteeseen ja paikalla esiintyvään perustuva ’usvasuo’-etymologia sopii siis hyvin siihen tapaan, miten Ylä-Satakunnan keidaita on nimetty.

Luonnontieteellisessä suoluonnon luokittelussa keidassuot ovat soita, joiden keskusta on reunaosia korkeammalla. Keskiosa on usein avoin tai harvapuustoinen ja hyvin karu. Reunat eli laiteet ovat kosteita ja yleensä melko kapeita. Tämän määritelmän mukaisia keidassoita esiintyy erityisesti Etelä- ja Keski-Suomessa, mutta niitä on jonkin verran myös pohjoisessa, missä aapasuot ovat hallitseva tyyppi. (Rikkinen 2021: 116–117.) *Häädetkeidas* on Ympäristöhallinnon verkkopalvelun mukaan ”keidas- ja rämesoiden sekä luonnonmetsien muodostama kokonaisuus” (Ymparisto.fi. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu). Paasio (1935: 19) luonnehtii sitä yläsatakuntalaisten keidassoiden tyyppilliseksi edustajaksi.

Kansanomainen suonimitysten taksonomia on tietysti erilainen kuin luonnontieteellinen, joka on osin oppitekoisesti muodostettu. Yläsatakuntalais-eteläpohjalaisen alueen suot, joiden nimissä perusosana on *keidas*, voivatkin olla monenlaatuisia soita. Sana tunnettaankin alueella paitsi paikannimiaineksenä myös yleisesti appellatiivina merkityksessä ’suo, neva’, eivätkä paikalliset kysyttäessä välttämättä pysty kertomaan, miten keidas ja neva poikkeavat toisistaan (Itkonen 1962: 38–39, 41–42).

4 Päätäntö

Tässä lyhyessä havaintoartikkelissa olen tarkastellut yläsatakuntalaismurteiden alueella Karviassa ja Parkanossa sijaitsevan *Häädetkeidas*-nimisen suoalueen ja luonnonpuiston nimen määrite- ja perusosan etymologiaa. *Häädet*-määriteosan on aiemmin tulkittu liittyvän *häättää*-verbiin. Tämä olisi edelleen liittynyt peuranpyyntiin, eli peurat olisi ”häädetty” suolle, jossa ne olisi ollut helppo saada kiinni ja keihästää. Tämä sinänsä looginen selitys on kuitenkin kielellisesti pulmallinen. Omassa tulkinnessani lähdän nimen *Häädetkeidas* vanhasta murremuodosta ja karttanimien kriittisestä tarkastelusta.

Oman käsitykseni mukaan *Häädetkeitaan* vanhimpaan murremuotoon sisältyvä määriteosa *häälet* tai yläsatakuntalaisittain *heelet* on murrealueella esiintyvä sana, jonka merkitys on ’ohut pilvi, utu, usva’. *Häädetkeidas* on siis ’usvasuo’. *Häädetkeidas* on näin virheellinen kirjurin-etymologia, jossa erikoinen ja muualla tuntematon murrekana *häälet* on tulkittu *t : l* -astevaihtelun tapaukseksi (*häälet* : *hääteen*). Nykyisin käytetty murremuoto *hääret* saattaa taas olla *häädet*-asusta muodostettu hyperdialektismi. Toisaalta *hääret* saattaa olla myös jo kansanetymologia asusta *häälet*.

Keidas-sanan etymologia on vanhaan tunnettu. Se on kantaskandinaavinen laina, ja sillä on murteissa monia merkityksiä, esim. kannas, mätäs, suo, suosaareke. Merkitys ’suo’ on tunnettu vain yläsatakuntalaismurteissa, joiden alueella paikoin lähes kaikkien suonimien perusosana on *keidas* riippumatta siitä, minkä tyyppinen suo on kyseessä. Luonnontieteellisessä suonimien luokituksessa keitaat on määritelty tietyn tyyppisiksi soiksi, joiden keskiosa on laidetta korkeammalla.

Yhtäkkiä ajatellen täysin läpinäkyvätön ja erikoinen *Häädetkeidas* on

joka mielessä uniikki paikannimi. Sen määriteosa sisältää vain tietyllä suppeahkolla murrealueella tunnetun murrensanan, joka lienee pitkälti jäänyt pois käytöstä. Perusosa *keidas* taas esiintyy ’suo’ merkityksessä vain juuri tällä samalla alueella. Tutkimuksellisessa mielessä tässä esitetty etymologia näyttää, miten erilaiset kirjurin- ja kansanetymologiat saattavat ohjailla paikannimistön etymologista tutkimusta.

HARRI MANTILA
etunimi.sukunimi@oulu.fi

Kirjoittaja on suomen kielen emeritusprofessori Oulun yliopistossa.

Lähteet ja lyhenteet

- ITKONEN, TERHO 1962: *Keidas. Erään maastotermin vaiheita*. Helsinki: SKS.
- KALLIO, PETRI 2013: Hämäläisen *l:n* ajoituksesta. – *Virittäjä* 117 (2) s. 266–271.
- KETTUNEN, LAURI 1940: *Suomen murteet III. Murrekartasto*. Helsinki: SKS.
- Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat -palvelu. <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/> (31.12.2022).
- MANTILA, HARRI 1987: *Pohjois-Parkanon murteen dialektaallinen variaatio*. Lisensiaatintyö. Oulun yliopisto.
- NA = *Digitaalinen nimiarkisto*. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. <https://nimiarkisto.fi/wiki/Q5835369> (31.12.2022).
- Nimisampo. Nimistöntutkijan työpöytä. Kotimaisten kielten keskus ja Maanmittauslaitos. <https://nimisampo.fi/fi/places/federated-search/table> (31.12.2022).
- NISSILÄ, VILJO 1971: Parkanon ja Kihniön erä- ja asutuskauti nimistön valossa. – Heikki Rantatupa (toim.), *Parkanon ja Kihniön kirja* s. 421–426. Parkanon ja Kihniön kunta ja seurakunta.
- PAASIO, ILMARI 1935: *Häädetkeitaan, erään länsisuomalaisen kermikeidassuon kasvilisuus*. Suomalaisen eläin- ja kasvitieteel-

- lisen seuran Vanamon kasvitieteellisiä julkaisuja 6/2. Helsinki: Vanamo.
- PNR = Maanmittauslaitoksen paikannimirekisteri.
- RIKKINEN, JOUKO 2021: *Suot Suomen luonnossa*. Helsinki: Otava.
- SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SSA = *Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja. 1 A–K*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1992.
- SMS = *Suomen murteiden sanakirja verkossa*. Kotimaisten kielten keskuksen verkkopublikaisuja 30. <https://kaino.kotus.fi/sms/> (31.12.2022)
- SPK = *Suomalainen paikannimikirja*. Päätoimittaja Sirkka Paikkala. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 146. Helsinki: Karttakeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2007.
- Suomen kartta. Karta över Finland 1927. Helsinki: Maanmittaushallitus – Lantmäteristytelsen.
- TALVE, ILMAR 1990: *Suomen kansankulttuuri*. Kolmas, tarkistettu ja täydennetty painos. Helsinki: SKS.
- VIRTARANTA, PERTTI 1946: *Länsiyläsata-kuntalaisten murteiden äännehistoria I. Konsonantisto*. Helsinki: SKS.
- 1957: *Länsiyläsatakuntalaisten murteiden äännehistoria II. Vokaalisto*. Helsinki: SKS.
- Ymparisto.fi. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/ (31.12.2022).

Havaintoja *hetki*-sanankäytöstä keskusteluissa suomen kielessä

1 Johdanto

Havainnoin tässä kirjoituksessa sellaisia käyttöjä, joita *hetki*-sanalla on erilaisissa puhutun kielen konteksteissa. *Hetki* on suomen kielen kotoperäinen sana (Häkkinen 2004: s.v. *hetki*), jonka *Kielitoimiston sanakirja* määrittelee yhtäältä ’lyhyeksi ajaksi’, ’tuokioksi’ tai ’toviksi’ ja toisaalta ’tietyksi ajankohdaksi’ (KS s.v. *hetki*). Sanaalla siis ilmaistaan niin ajankohdan kestoa kuin itse ajankohtaakin. *Hetki*-sanankäytöstä ja käyttöjä ei ole tietämäni mukaan toistaiseksi tutkittu suomen kielestä systemaattisesti. *Hetki* on kuitenkin mainittu yhtenä esimerkkinä sellaisista aikasanoista, jotka ilmaisevat primääristi ajankestoa – luonteeltaan mieluum-

min epämääräistä kuin lyhyttä tai muutoinkaan määriteltyä (Alhoniemi 1979: 3; Lauerma 1990: 151). Nämä yksittäiset mutta keskenään konsensuskissa olevat havainnot hypoteesina lähdän ajatuksesta, että *hetki*-sanankäytöstä voidaan tulkita vain kontekstuaalisin perustein. Havainnollistan *hetki*-sanankäytöstä rakentuvia merkityksiä esimerkiksi 1:

- (1) s- oli sittel lioos suulas **hetkej** ja sten uunhi
[Lauseopin arkisto; pohjalaismurteet]

Esimerkissä 1 *hetkej*-muodolla ilmaistu kesto määräytyy sen perusteella, mitä tulkitsija tietää liotukseen kuluvasta ajasta.